

HORSKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA, ŠKOLIACE STREDISKO

A

KOMISIA SPELEOZÁCHRANY SSS

BEZPEČNOSTNÉ SMERNICE PRE SPELEOLOGICKÚ ČINNOSŤ

I. ROZSAH PLATNOSTI SMERNICE

- 1) Táto bezpečnostná smernica sa vzťahuje na všetku činnosť speleologických spoločností vo všetkých krasových i nekrasových lokalitách, ako podzemných, tak i povrchových. Ich dodržiavanie je záväzné pre všetkých účastníkov speleologických akcií.
- 2) Členovia speleologickej spoločnosti a čakatelia na členstvo, vykonávajúci speleologickú činnosť v súlade so svojimi stanovami sú povinní preukázateľne zoznámiť sa s touto smernicou a 1x za rok zúčastniť sa opakovaného bezpečnostného školenia organizovaného príslušnou zložkou speleologickej spoločnosti.
- 3) Osoby, ktoré nie sú členmi speleologickej spoločnosti, sa môžu zúčastňovať na speleologickej činnosti len za účasti člena speleologickej spoločnosti znalého miestnych pomerov, ktorý je za konkrétnu akciu zodpovedný a vykoná pred akciou primerané oboznámenie sa prítomných s touto smernicou.
- 4) Za dodržiavanie tejto bezpečnostnej smernice v speleologickej spoločnosti zodpovedajú predsedovia organizačných zložiek, klubov alebo skupín speleologickej spoločnosti.
- 5) Kontrolu dodržovania smernice pre bezpečnosť môžu vykonávať aj príslušníci Horskej záchranej služby. Kontrolné orgány majú právo po predchádzajúcom upozornení speleologickej spoločnosti vstupovať na všetky pracoviská v jaskyniach a pozastaviť činnosť tam, kde zistia hrubé porušovanie tejto smernice alebo ohrozenie života či zdravia osôb.

II. OSOBNÉ POVINNOSTI

1) V každej skupine dvoch alebo viac osôb musí byť určený vedúci akcie, ktorý zodpovedá za bezpečnosť.

2) Vedúci akcie musí spĺňať tieto predpoklady:

a) dosiahnuť vek minimálne 18 rokov a mať speleologickú prax 2roky ako člen speleologickej spoločnosti.

b) musí byť znalý cieľa a plánu akcie a s bezpečnostnými podmienkami na danej lokalite

c) mať zodpovedajúce znalosti a skúsenosti zodpovedajúce náročnosti akcie

d) vedieť poskytovať prvú pomoc

3) Povinnosti vedúceho akcie:

a) pred akciou informovať aspoň jednu osobu, ktorá zostáva na povrchu, o mieste, zámere a predpokladanej dobe trvania akcie.

b) pri vstupe na pracovisko vykonať kontrolu jeho nezávadnosti z hľadiska bezpečnosti a zaistiť odstránenie zistených závad. Ak sa nedajú závady odstrániť a hrozí preto jasné nebezpečenstvo, nesmie byť činnosť zahájená. Ak zistí vedúci takúto závalu v priebehu práce, musí činnosť zastaviť.

d) kontrolovať dodržovanie zásad bezpečnosti pri práci.

e) pri striedaní skupín na pracovisku upozorniť nástupcov na zvláštnosti alebo nebezpečné skutočnosti

f) informovať predsedu organizačnej zložky speleologickej spoločnosti o priebehu akcie a viesť pracovný denník, do ktorého sa zaznamenávajú:

- dátum, čas, miesto a účel akcie

- mená účastníkov

- stručný výsledok akcie a všetky zvláštnosti. V prípade speleologických expedícií bude správa sa podáva po návrate.

g) v prípade úrazu alebo inej mimoriadnej udalosti ihneď vykonať všetky potrebné opatrenia a informovať Horskú záchrannú službu (ďalej len HZS).

4) Účastníci speleologickej akcie sú pri svojej činnosti povinní:

a) riadiť sa pokynmi vedúceho akcie

b) správať sa tak, aby neohrozovali život a zdravie svoje ani iných účastníkov

c) pri zistení závady ohrozujúcej bezpečnosť neodkladne vykonať podľa svojich možností všetko pre to, aby nebezpečenstvo odstránili, a o hroziacom nebezpečenstve musia ihneď upovedomiť vedúceho akcie.

d) nevzdávať sa od ostatných účastníkov a neopúšťať pracovisko bez vedomia vedúceho akcie

e) v prípade úrazu vedúceho akcie ihneď vykonať všetko potrebné a neodkladne informovať HZS

III. OSOBNÉ VYBAVENIE

1) Vstup do podzemia je dovolený len s použitím ochrannej prilby so zapnutým podbradným remienkom.

2) Každý účastník akcie v podzemí je povinný mať dve na sebe nezávislé zdroje svetla, ktoré umožňujú bezpečný pohyb a zodpovedajú obtiažnosti a dobe trvania akcie. Kapacita svietidiel musí vždy zaručovať primeranú časovú rezervu, najmenej však polovinu z plánovanej doby pobytu v podzemí.

3) Pri použití svietidla s otvoreným plameňom musí sa dbať na zvýšenú opatrnosť pri manipulácii s lanom a horľavými látkami. V ťažko vetrateľných priestoroch sa doporučuje používať elektrické osvetlenie.

4) Odev a obuv musí zodpovedať účelu akcie a podmienkam lokality, v ktorej akcia prebieha.

5) Za výstroj osobného charakteru zodpovedá každý sám, u prideleného materiálu je každý povinný pred akciou skontrolovať si jeho stav a nepripustiť použitie materiálu, ktorý vykazuje zjavné závady.

IV. ZÁSADY PRO POHYB V PODZEMÍ

1) Vstup jedinej osoby do podzemných priestorov za akýmkoľvek účelom činnosti je zakázaný.

2) Všetky cesty v podzemí, ktoré slúžia pravidelnému pohybu osôb, musia byť udržiavané v bezpečnom stave. Nebezpečné miesta na pravidelných trasách musia byť vhodným spôsobom zaistené.

3) O bezpečnosti cesty v podzemí sa presvedčí prvolezec, spravidla vedúci akcie.

4) Pri prieskume neznámych priestorov je potrebná zvýšená opatrnosť a vždy mať zaistenú cestu nazad.

5) Činnosť vo vodných jaskyniach:

a) prieskum a práce vo vodných jaskyniach je nutné vykonávať v období s minimálnym nebezpečím náhlejšej povodne resp. príválov podzemných vôd, t.j. v zime mimo doby topenia snehu, v lete v dňoch bez rizika búrkovej činnosti.

b) pri akciách v jaskyniach s reálnym nebezpečím zaplavenia priestorov musí byť na povrchu hliadka, ktorá sleduje vývoj meteorologickej situácie a má telefonické alebo iné spojenie s podzemím. Na takéto akcie musí byť vopred vypracovaný projekt.

c) plavba po vodných hladinách:

- Prvotný prieskum vykonáva skúsená dvojica plavcov na člne, na tokoch s prúdiacou vodou zaistená istiacim lanom z pevného stanoviska, pri prieskume prudko prúdiacich tokov musia byť plavci vybavení plávajúcimi vestami
- pri akciách, keď v prípade pádu do vody hrozí podchladenie alebo iné nebezpečie, doporučuje sa použiť plávacie vesty alebo neoprénové obleky
- jednokomorové člny je možné použiť len vtedy, keď prípadné pretrhnutie člnu nemôže byť pre posádku nebezpečné
- neplavci sa môžu zúčastniť plavby v člne len vo výnimočných, odôvodnených prípadoch a to s plávacími vestami

d) potápačský prieskum - vid' časť VIII.

6) Pri akciách v priepastiach a náročnejších jaskyniach sa doporučuje nechať na povrchu hliadku. Pri akciách v extrémne hlbokých a obtiažnych lokalitách a vo vodných jaskyniach je vedúci akcie povinný určiť hliadku. Hliadku môže zabezpečovať len zodpovedná osoba, dostatočne oboznámená s plánom akcie a s havarijným plánom lokality. Spôsob komunikácie hliadky s osobami v podzemí musí byť vždy vopred dohodnutý.

7) V prípade mimoriadnej nehody alebo pri prekročení dohodnutého času pre návrat účastníkov akcie z jaskyne je hliadka povinná zaistiť potrebnú pomoc privolaním ďalších jaskyniarov a HZS.

V. SPELEOALPINIZUMUS

A) OBECNÉ ZÁSADY

1) Speleoalpinizmus je všetka speleologická činnosť vo výškach a nad voľnou hĺbkou, hlavne prekonávanie vertikálnych úsekov v podzemných priestoroch pomocou lán a umelých pomôcok, prípadne tiež voľným lezením.

2) Minimálny počet účastníkov pri speleoalpinistickej akcii v podzemí majú byť 3 osoby.

3) Všetci účastníci speleoalpinistickej akcie musia mať dostatočné skúsenosti na zvládnutie situácií, ktoré možno predvídať a ktoré vyplývajú z charakteru lokality, v ktorej sa akcia koná.

4) Pre cvičné akcie v podzemí musí byť zvolená lokalita vhodná pre výcvik a na každého skúseného speleológa môžu pripadať najviac 3 začiatočníci. Všetkým záujemcom o speleoalpinizmus sa doporučuje vyškolenie na výcvikových akciách organizovaných speleologickou spoločnosťou alebo HZS.

5) Za osobu s odbornou spôsobilosťou vykonávať speleoalpinistickú činnosť sa považuje jaskyniar, ktorý okrem základných speleologických znalostí preukázateľne ovláda nižšie uvedené minimum speleoalpinizmu:

- zásady inštalácie lana vo vertikále

- zostup a výstup po lane

- prechod cez medzikotvenia, uzol a deviátor nahor i nadol

- prechod zo zlanenia do výstupu a naopak

- prechod cez lanový traverz

- prestup z lana na lano

- istenie druhej osoby, zachytenie pádu, fixácia a spustenie spolulezca po páde

- záchrana zraneného, ktorý zostal visieť na lane

- zostrojenie a použitie poistenej kladky, prípadne lanového kladkostroja

- viazanie a použitie minimálne týchto uzlov:

- lodný
- polovičný lodný

- kravské ucho
- osmičkový obyčajný
- osmičkový pichaný (okolo uzatvoreného kotvenia - uzatvorené oko, strom ap.)
- osmičkový dvojitý (s dvoma vzájomne nastaviteľnými slučkami)
- osmičkový spojovací (spojení dvoch lán)
- deviatkový
- beznapätový uzol
- vodcovský
- dvojitý rybársky
- prusík jednoduchý a dvojitý

6) O tom, či konkrétny jaskyniar spĺňa kritériá pre speleoalpinizmus, podľa predchádzajúceho odstavca, rozhoduje predseda alebo ním poverená osoba príslušnej organizačnej zložky speleologickej spoločnosti..

B) OSOBNÁ VÝSTROJ

- 1) Osobný výstroj musí zodpovedať charakteru prostredia, v ktorom akcie prebieha. Doporučuje sa používať pomôcky zodpovedajúce normám STN a EU.
- 2) Za druh a stav osobného výstroja zodpovedá každý účastník akcie sám. Kontrola musí byť vykonaná pred každou akciou.
- 3) Pri použití pomôcok osobného výstroja, u ktorých je stanovená pevnosť (karabíny, blokanty, nosné popruhy atď.), je zakázané používať pomôcky o nižšej alebo neznámej pevnosti, poškodené alebo po dobe životnosti.
- 4) Všetky pomôcky osobného výstroja možno používať len spôsobom určeným výrobcom.
- 5) Pri speleoalpinistickej činnosti je dovolené používať len prilby určené pre speleológov a horolezcov.
- 6) Sedačka je povinnou súčasťou osobného výstroja. Konštrukcia sedačky nesmie dovoliť zošmyknutie z tela ani pri obrátenom zaťažení. Ak sedačka nespĺňa túto požiadavku, musí byť spojená s prsným úväzkom alebo jeho ekvivalentom.

7) Centrálnym kotvením je bod sedačky, v ktorom nesmie byť použitá karabína bez poistky. Doporučujú sa karabíny maticové (maillon) alebo so zámkom keylock tvaru D alebo delta.

8) K upevneniu zlanovacích brzd je zakázané používať karabíny bez poistky.

9) Pri použití zlanovacej brzdy bez samoblokovania sa doporučuje používať samoistenie dodatočným prvkom. Pre brzdy s pevnými kladkami bez samoblokovania sa doporučuje používať prídavnú brzdiacu karabínu. Toto prídavné brzdenie je vhodné i u samoblokujúcich brzd pri použití lán o menšom priemere alebo nových, rýchlo preklzujúcich lán.

10) Každý lezec musí mať v svojom osobnom výstroji:

- pomocnú slučku
- minimálne jednu kladku
- nôž
- píšťalku alebo iný prostriedok na signalizáciu
- balíček prvej pomoci a izofóliu
- 2 m REP-šnúry alebo popruhu

11) Osobná výstroj sa zásadne neodkladá, lezec ho musí mať stále pri sebe pripravený na použitie.

C) LANÁ A ICH INŠTALÁCIA VO VERTIKÁLACH

1) Laná

je zakázané používať laná a slučky

- s neznámou alebo nevyhovujúcou nosnosťou (minimum je 15 kN)
- po dobe životnosti
- poškodené alebo deformované
- u ktorých nebola pred akciou vykonaná vizuálna kontrola

2) Zásady pri inštalácii lán

- lano musí byť ukotvené minimálne v dvoch nezávislých kotviacich bodoch. Výnimkou môže byť len také kotvenie, o jeho pevnosti nemôže byť pochyb (veľký skalný blok, silný strom a pod.).

- lano sa nesmie dotýkať skalné masívu v miestach, kde môže prísť k jeho poškodeniu. Pokiaľ nemožno dotyk so skalou vylúčiť, musí sa vykonať opatrenia ako napr. podloženie lana, použitie vhodných ochranných pomôcok a pod.
- k začiatku lana musí byť zaistený bezpečný prístup.
- lano musí byť ukončené na konci bezpečnostným uzlom
- lanové premostenie sa buduje povinne z dvoch lán rovnakého priemeru, pričom preves zaťažených lán nesmie byť menší ako 10% dĺžky premostenia; (pre veľké lanové traverzy platí bod V/E).
- pre kotvenie a spojovanie lán nie je možné používať uzly výrazne znižujúce nosnosť lana

3) Kotevné body

- a) kotvenie lán inštaluje alebo aspoň kontroluje najskúsenejší člen skupiny
- b) minimálna pevnosť kotevného bodu je stanovená na 15 kN. Pri použití prírodných kotevných bodov alebo umelých pomôcok inštalovaných pri predchádzajúcich akciách sa pred použitím vykoná dôkladná kontrola ich stavu.
- c) ako hlavné kotevné body sa nesmú používať špeciálne skoby, klíny, vklínence a podobný materiál
- d) umelé kotevné pomôcky (nity a pod.) sa smú inštalovať len spôsobom určeným výrobcom
- e) kotevné body musia byť umiestnené tak, aby i pri deštrukcii jedného z nich prišlo k čo najmenšiemu rázovému silovému účinku na lanovú sústavu, v žiadnom prípade nepresahujúcemu pádový faktor 1.
- f) všetky prvky kotvenia musia byť vzájomne prepojené do jedného celku. Táto zásada platí i pre spojovanie lán v mieste kotvenia. Laná musia byť spolu vzájomne previazané, nikdy nie spojené len karabínou.
- g) pri variantoch kotvenia do "ypsilon" nesmie byť horný uhol väčší ako 120 stupňov, doporučuje sa neprekračovať 90 stupňov.

D) POHYB VE VERTIKÁLÁCH

- 1) Vedúci akcie musí vopred stanoviť taktiku zostupu a dohodnúť spôsob dorozumievania.

2) Ako prvý zostupuje skúsený člen skupiny, ktorý zodpovedá za inštaláciu lán v celom priebehu vertikály.

3) Zostup i výstup musí prebiehať plynulo, bez rázov.

4) Pri žiadnej manipulácii na lane nesmie byť lezec fixovaný len jedným blokantom. (výnimkou je zablokovaná brzda STOP Petzl)

5) Počas pohybu lezca vo vertikále sa nikto nesmie zdržiavať v priestore ohrozenom prípadným pádom kameňov. Súčasný pohyb viacerých lezcov na tom istom úseku lana je zakázaný. Súčasný pohyb viacerých lezcov na rôznych úsekoch vertikály je možný len tam, kde nehrozí nebezpečie uvoľnenia kameňov lezcom.

6) Ústie vertikály musí byť zabezpečené tak, aby počas akcie nedošlo k nekontrolovateľnému uvoľneniu kameňov či iných predmetov a k ich pádu. Rovnako všetok materiál musí byť uložený tak, aby nemohol samovoľne padnúť do vertikály a ohroziť osoby, ktoré sa v nej pohybujú.

E) VEĽKÉ LANOVÉ TRAVERZY

1) Veľkým lanovým traverzom sa myslia lanové premostenia o dĺžke nad 100 m.

2) Na vybudovanie takéhoto traverzu môže byť použité len jedno lano, pokiaľ sú dodržané nasledovné podmienky:

- lano má priemer 12 mm a väčší a je výrobcom schválené na tento účel
- lano svojou dĺžkou stačí na celú dĺžku traverzu (nie je nikde v trase premostenia spojené uzlom)
- ukotvenie lana na obidvoch stranách je inštalované beznapäťovými uzlami
- pre jazdu na lane sa používajú len také pomôcky, ktoré znižujú na minimum nebezpečie poškodenia lana (napr. dvojité kladka Petzl Tandem)
- inštalácia lana a jazdy ľudí na lane prebiehajú pod dohľadom kvalifikovaných špecialistov s praktickými skúsenosťami s touto činnosťou

3) Doporučuje sa stále merať napätie lana pomocou vloženého silomeru.

VI. SPELEOLOGICKÉ PRACOVISKO

1) Speleologické pracovisko je miesto, kde sa pravidelne vykonáva jaskyniarska práca hlavne za účelom prieskumu, objavenia a prieniku do neznámych priestorov.

2) Pred vstupom na speleologické pracovisko musí byť všetci účastníci akcie oboznámení s projektom vykonávaných prác a s miestnymi bezpečnostnými opatreniami.

3) Cudzie osoby nesmú vstupovať na speleologické pracoviská bez doprovodu člena speleologickej spoločnosti

4) Oprávnené kontrolné orgány vstupujú na speleologické pracovisko len v doprovode člena speleologickej spoločnosti

5) Do novoobjavených priestorov sa musí zaistiť bezpečný prístup. Bez dostatočného zabezpečenia vstupnej časti nesmie prieskum neznámych priestorov pokračovať.

6) Pre každé pracovisko musí byť vedený pracovný denník, v ktorom vedúci akcie zaznamená vždy pred akciou jej zámer a mená účastníkov.

7) Na vhodnom a členom speleologickej spoločnosti známom mieste musí byť viditeľne uložený havarijný plán.(viď časť XI.)

8) Na speleologických pracoviskách je doporučené sledovať stav škodlivín v ovzduší. V jaskyniach so zlým ovetrávaním musia byť sledované obsahy oxidu uhličitého pomocou detekčného prístroja.

Táto povinnosť vzniká i tam, kde už bolo závadné ovzdušie zistené.

9) Každá organizačná zložka speleologickej spoločnosti si musí zaistiť vybavenie základným zdravotníckym materiálom a zriadiť lekárničku. Pri každej akcii v podzemí musí mať vedúci akcie k dispozícii pohotovostný balíček prvej pomoci, pri expedíciách musí byť príručná lekárnička súčasťou výbavy.

VII. PROJEKT VYKONÁVANÝCH PRÁC

1) Pred zahájením prác trvalejšieho charakteru alebo akciou veľkého rozsahu musí byť vypracovaný projekt, ktorý obsahuje tieto údaje:

- dátum akcie
- počet osôb a ich rozmiestnenie
- spôsob spojenia, signalizácie, činnosť hliadky na povrchu
- havarijný plán
- spôsob výkonu prác (technologický postup)

- u razičských a hĺbiacich prác aj určené miesta na ukladanie materiálu
- mapovú dokumentáciu a potrebné doklady

2) Pre jednorázové akcie malého rozsahu sa projekt nevyžaduje.

3) Projekty musia byť uložené tak, aby boli k dispozícii osobám pracujúcim na lokalitách.

VIII. ŠPECIÁLNE PRÁCE

A) TRHACIE PRÁCE

1) Trhacie práce môže vykonávať len strelmajster s platným oprávnením.

2) Od okamihu zahájenia trhacích prác až do ich ukončenia sú všetky osoby povinné rešpektovať pokyny strelmajstra.

3) Technologický postup trhacích prác musí byť súčasťou projektu.

4) Počas trhacích prác sa na pracovisku nesmie používať svietidlo s otvoreným plameňom

B) POTÁPAČSKÝ PRIESKUM

1) Potápanie v jaskyniach môžu vykonávať len organizovaní potápači so špecializáciou – odbornou spôsobilosťou pre jaskyne a za podmienok stanovených bezpečnostnými smernicami pre jaskynné potápanie.

C) STROJNÉ A ELEKTRICKÉ ZARIADENIA

1) Všetky strojné a elektrické zariadenia musia byť odborne inštalované v zmysle platných predpisov. Ich inštaláciu, údržbu, opravy a obsluhu môžu vykonávať len osoby a s predpísanou odbornou spôsobilosťou.

2) Všetky strojné a elektrické zariadenia na speleologickom pracovisku, ako i ich časti, musia byť trvalo udržiavané v bezchybnom stave.

3) Stanovisko obsluhy musí byť vždy zvolené tak, aby zaisťovalo obsluhu úplnú bezpečnosť.

4) Pred uvedením zariadenia do prevádzky je obsluha povinná presvedčiť sa, či sú v poriadku všetky ochranné a zabezpečovacie prvky a či sa nikto nezdržiava v ohrozenom priestore.

IX. RAZIČSKÉ A HĽBIACE PRÁCE

1) Pre tento druh práce musí byť vopred vypracovaný technologický postup, ktorý schválený je súčasťou projektu a obsahuje tieto časti:

- a) druh výstuže s prihliadnutím na účel a životnosť diela,
- b) najviac prípustnú vzdialenosť výstuže od sebe, od čelby alebo dna,
- c) spôsob budovania podľa pomerov, smerov, tlaku a úklonu diela,
- d) minimálny profil diela (musí byť zaistený bezpečný priechod pre osoby i transport materiálu)
- e) spôsob signalizácie pri vyťahovaní a spúšťaní materiálu,
- f) zabezpečenie vchodu do diela proti vstupu nepovoláných osôb.

2) Pri vykonávaní raziacich a hĺbiacich prác musia byť dodržiavané tieto zásady:

- pri použití ručného vrátku (rumpálu) musí byť vrátok vybavený dvomi kľukami, rohatkou a západkou, účinnou brzdou,
- u šikmých diel používať ochranné bariéry pod vrátkom a nad čelbou,
- u šachtíc v súlade s banskobezpečnostnými predpismi pre práce vykonávané banským spôsobom používať ochranný poval nad dnom alebo iné vhodné opatrenie na ochranu pracovníkov na dne šachtice,
- ústie šachtice sa doporučuje zabezpečiť ochranným prečnievajúcim rámom,
- pre vrátky používať ťažné laná zodpovedajúce platnej norme a vykonávať ich sústavnú kontrolu,
- ťažné kovanie zabezpečiť pevným závesom s okom proti zošmyknutiu,
- pohyb osôb pod zaveseným bremenom je možný len vtedy, keď je bremeno dostatočne zaistené proti nežiadúcemu pádu,
- používať pokiaľ je to možné pevné rebrá (drevené so zadlabanými priečkami) pripevnené minimálne 10 cm od steny (výdrevy, výstuže, skalnej steny) a prečnievajúce najmenej 1 m nad ústie šachty,
- po odstrele pred začatím ďalšej činnosti vykonať kontrolu nezávadnosti ovzdušia,

- všetok materiál ukladať v bezpečnej vzdialenosti od šachty, aby nedošlo k jeho pádu do šachty,
- všetok materiál ukladať v bezpečnej vzdialenosti od šachty, aby nedošlo k jeho zosuvu dolu.

X. MIMORIADNÉ UDALOSTI

Za mimoriadne udalosti sa považujú závaly a náhle povodňové situácie spojené s postihnutím alebo uzatvorením osôb, zraneniu osôb pádom alebo iným spôsobom, zablúdenie alebo uviaznutie v jaskyni, zaplnenie jaskyne a všetky ostatné udalosti spojené s vážnym alebo smrteľným úrazom.

Pre každé speleologické pracovisko musí byť pre predvídateľné mimoriadne nehody vypracovaný havarijný plán.

3) Havarijný plán obsahuje:

a) presné určenie polohy pracoviska a popis prístupových ciest,

b) popis jaskyne so zameraním na nebezpečné časti a miesta so sťaženou priechodnosťou (kolmé stupne, komíny, suťové kužele, závaly, úžiny, vodné toky, jazerá, miesta s nedostatkom vzduchu a pod.) s uvedením dĺžky takých úsekov, u vodných jaskýň popis hydrologických pomerov,

c) postup v prípade nehody, ktorá sa nedá likvidovať vlastnými silami (miesta a čísla najbližších telefónnych staníc, telefónne čísla lekárskej pomoci, polície, hasičov, HZS.

d) mapu jaskyne s vyznačením nebezpečných miest, hĺbok vertikál, miest so sťaženou priechodnosťou alebo vodou.

4) Havarijný plán pracoviska musí byť raz ročne aktualizovaný. Zmeny, ktoré podstatne menia charakter pracoviska (zmena hydrologickej situácie, rútenie stropov, objavy nových priestorov), je nutné zaznamenávať okamžite.

5) Havarijný plán pre speleologické expedície nemusí obsahovať náležitosti havarijného plánu pre speleologické pracoviská, musí však obsahovať postup pre prípad mimoriadnej udalosti vrátane adries a telefónnych čísiel.

6) S havarijným plánom musia byť oboznámení všetci členovia príslušnej zložky speleologickej spoločnosti.

7) Havarijný plán pracoviska musí byť uložený:

a) u predsedu príslušnej zložky speleologickej spoločnosti,

b) na základni príslušnej zložky speleologickej spoločnosti alebo na príslušnom pracovisku,

8) V prípade mimoriadnej udalosti je každý účastník akcie povinný:

a) okamžite zasiahnuť na mieste a poskytnúť prvú pomoc

b) oznámiť mimoriadnu udalosť a prípadné ďalšie hroziace nebezpečenstvo vedúcemu akcie a ostatní účastníkom akcie

9) Hladka na povrchu sa v prípade nehody riadi havarijným plánom alebo pokynmi vedúceho akcie.

10) Predseda príslušnej zložky speleologickej spoločnosti je v prípade mimoriadnej udalosti povinný:

a) oznámiť mimoriadnu udalosť HZS

b) dostaviť sa okamžite na miesto nehody

c) zistiť miesto, druh a rozsah mimoriadnej udalosti a viesť záchranné práce,

d) zamedziť prístup nepovolaným osobám na miesto mimoriadnej udalosti,

e) zaistiť riadne vyšetrenie príčin nehody

11) Po zistení mimoriadnej udalosti do príchodu HZS riadi záchranné práce príslušnej zložky speleologickej spoločnosti. Pokiaľ bol sám postihnutý alebo nie je dosiahnuteľný, vedie záchranné práce vedúci akcie.

12) V prípade povolania HZS, preberá po príchode na miesto mimoriadnej udalosti vedenie záchranných prác vedúci záchranného družstva HZS.